

BIBLIOGRAFIA GAZETO

Redakcio kaj administracio
Hungarujo, Budapeŝt, IX.,
Mester ucca 53, V. 7. —
Telefonnumero: 380—84

REDAKTAS:
K. KALOCSAY

Senpaga por abonantoj al
Literatura Mondo kaj anoj
de AELA. — Aparta abono
1.80 svisaj frankoj porjaro

Revuo de Revuoj

En la lasta revuo ni parolis pri novaperinta scienca gazeto eldonata en Francio, kaj jen denove nin surprizas la francoj per interesa, kvankam tute alispeca eldonaĵo: *La Pirato*, kajeroj por satiro, humoro kaj libereco... relativa. Sipestro: *Raymond Schwartz*. Foje mi jam diris ie, ke recenzi Schwartz estas senespera entrepreno, ĉar ĉiu atributo efikas anemie apud lia viv-suka prahumoro, do ankaŭ nun ni konatigas lian gazeton per citoj. Unue la artikol-titoloj: »Multe da bruoj... pro vosto de fazano!« »Ping Baghy! Pong Kalocsay!« »Esperanto kaj Nudismo«, »Jozefo R. Scherer, speciala sendito de I. C. K. vizitis la planedon Mars!!!«, »El Germanujo«, »Inter kaktaj kaj narcisoj«, »Hura... hura! Granda venko!«, »La Jozefoj en Japanujo«, »Monduma klaĉejo«, »Preseraro«. La Pirato rimarkis, ke poemon, kiu aperis en L. M. oni povas legi ankaŭ komenkante ĉe la fino: nu, escepte la du unuajn liniojn de la dua strofo ĝi pravus, sed estas notinde, ke en la sama rubriko de la Pirato mi trovas poemon de Joseph Nels, kies pluraj strofoj legeblas sammaniere, ekzemple jen la lasta strofo:

»Kaj kvankam la animon disŝiras sufero
Kvankam ne plu ekzistas por mi la espero
Mi vivas ĉiam por vi, ho sankta Mistero«

Inter la devizoj de la Pirato mi legas: »Popolo, kiu ne kuraĝas moki pri si mem, ne estas matura.« Nu, mi ne estas fakulo pri profeteco, tamen mi certas, ke la esp-a popolo pruvos sian maturecon en tia mezuro, ke en Parizo ne troviĝos sufiĉa papero por presi Piratojn. La supra averto, verŝajne parolas al tiuj grandaj infanoj, kies trosutilaj nervoj ankoraŭ ne toleras kritikon aŭ ŝercon...

Ankaŭ en Japanio aperis novaĵo: *Esperanta Literaturo*, organo de Japana Societo de Esperanta Literaturo. Ĝian dulingvecon mi ne komprenas, evidente ĝi estas verkata por tiuj, kiuj interesiĝas pri la esp-a literaturo, do por tiuj, kiuj la lingvon jam devas koni tiom, ke ili povu kompreni gazeton pure esp-lingvan. En la japanlingvaj tekstoj troviĝas foje-foje latinlitere skribitaj nomoj, esp-aj vortoj. Tia artikolo povas servi al eŭropano kiel amuza societa ludo: oni skribas la legeblajn vortojn unu apud la alia kaj ĉiu serĉas la sencon de la artikolo. Provu! — Cetere mi trovas la ekirigon de tia revuo tre serioza entrepreno kaj la eksvarmon de literatur-

kapablaj japanaj samideanoj tre ĝojiga fenomeno. Kun interesiĝo mi legis la artikolon de Mijake-Sihej pri la Direkto de la Literaturo Esperanta. Li ne parolas pri la nuna, sed pri la »ebla kaj enda belliteraturo esperanta kreota sole de verkistoj kun plej alta intelekto, kiuj vere vivas esperanton.« Nu, en ĉi tiu artikolo abundas la ideoj, kiuj — kvankam foje-foje kuri-ozaj, eĉ strangaspektaj — tamen estas ĉiam interesovekaj, ĉar diferencaj de samtemaj artikoloj. La entuziasma aŭtoro tamen devus rekoni, ke la atingenda grandioza esp-a literaturo jam nun bezonas tiajn konstruant-ojn, kiuj jam nun celas la akiron de senriproĉa stilo. En la artikolo mi trovis jenan frazon: »Ĝi staras ne inter la naciaj literaturoj«. Tia stila eraro tre ĝenas en tiel altenklopoda programo. Frazo, kiel: »La esperanta literaturo, antaŭ ĉio, havas siajn karakterizajn trajtojn«: faras ridindan efikon per sia malplena nenidiro. Mi ne povas kontraŭstari la tenton, ke mi citu la plej strangan penson de la aŭtoro: »Novelo kaj teatraĵo en la esperanta literaturo temas pri homoj kun alta intelekto. Neniam pri senindaj homoj, vivantaj kiel animaloj.«

Alia novaĵo aperis en Berlino, en la eldono kaj redaktado de s-ro Ellersiek, ĝi titoliĝas: *Esperanta Roman-Gazeto*. Ĝi aperos duonmonate kaj publikigos en daŭrigoj romanojn. La serion komencas romano de Walter Galdert, ĝia titolo: Trifoje akurate je la 12-a horo. Ĝia speco laŭ la tradukinto (Ellersiek): »fantaste-realisma kriminal-romano.« Saĝnas al mi, (kvankam mi ne volas juĝi jam ĉe la unua numero), ke la serio ne multe kontaktiĝos kun la vera literaturo. Cetere mi ne vidas rozkolore la estonton de ĉi tiu entrepreno: mi mem ne emus legi kriminal-romanon, kies daŭ-rigojn mi ricevus en dusemajnaj intervaloj. Sed povas esti, ke mi eraras kaj ke troviĝos abonantoj sufiĉaj por vivteni ĉi tiun gazeton.

Sed mi babilis tiom multe pri la novaj eldonaĵoj, ke mi ne plu havas lokon por daŭrigi la observadon pri pli aĝaj revuoj. Nu, la sekvan fojon; nun ankoraŭ mi volas eĥi al du eĥoj de ĉi tiu rubriko. Do: I. En Suda Stelo s-ro Stefanĉiĉ tre koleras min pro vortoj, iom forte riproĉaj, pri la radiko »sme«, uzata de niaj jugoslavaj samideanoj. Nu, mia celo estis nur esprimi mian dubon, ĉu estas nepre necese, ke oni ekuzu la vorton »smei« por esprimi ekzemple nuancon de tio (mi uzas ia ekzemplon de s-ro Stefanĉiĉ) ke »mi rajtas fumi«, aŭ »al mi licas fumi«, aŭ simple »licas fumi«, aŭ »estas permesate fumi«, aŭ »estas tolerate fumi«! Tia singardemo kontraŭ ne tre necesa evoluigo de la lingvo estas ja konsilinda nuntempe, kiam la ortodoksuloj kontestas eĉ la plej elementan evolu-raĵton de nia poezia lingvo. Do kial la kolero?

II. En la unua numero de la B. G. mi skribis en mia R. de R. pri la Oomoto Internacia malicetan rimarkon, kiu saĝne vekis tie egan indignon. Precipe mi indignigis per la rimarko, ke en la O. I. troviĝas »tre lertaj alvokoj por mona subteno (kaŝitaj eĉ en kondolenco)«. Nu, estas vere, ke en la raporto pri la morto de S-ino Marcelle Tiard (julio 1932 pĝ 2) estas legeble, ke ŝi »helpis por ĉiujaraj brikoj al nia projekto pri konstruo de la Domo de Homamo«, sed aliflanke, mi nun konstatas, ke pli supre estas skribite ankaŭ, ke ŝi abonadis ĉiujare plurajn esp-ajn gazetojn. Do mi revokas mian malicetan rimarkon kaj diras nur, ke laŭ mia sento tiaj materialaĵoj en kondolenco estas iom nekonvenaj. Sed estas eble, ke mi estas tro malreala homo.

R e c e n z o

FELIX TIMMERMANS: PALLIETER. El la flandra tradukis: Jan van Schoor. 192 paĝoj. Eldonejo: W. J. Thieme & Cie. Zutphen.

La recenzanto iom embarasite starus antaŭ ĉi tiu verko, se li volus ĝin meti en iun el la skatoloj ekipitaj per la ŝablonaj vinjetoj: romano, novelo, lirika poemo, epopeo k. c. Pallieter oni ne povas enskatoligi, kiel estus neeble enkarcerigi la vivon: Pallieter ja estas la vivo mem! Ĝia fabelomaterialo estas minimuma: estas donitaj la ĉefheroo, Pallieter, juna viro, bienulo, kulturita, kun arda amo al la naturo, la fianĉino, poste edzino, la servistino, la pastro, la pentristo, la vilaĝanoj: kaj ankoraŭ estas donitaj la kampo, la aero, la rivero, la pluvo, la oro de l' suno, la neĝo, kaj ankoraŭ la dolĉo de l' mielo kaj la dolĉo de l' kiso, la amara freŝo de l' biero kaj la febra ĝojo de l' karna volupto, estas donitaj la tero kaj la vivo. Jen la elementoj, el kiuj la verkisto komponis sian libron. La tempodaŭro, kiu kadras la temon, apenaŭ superas unu jaron: la libro komenciĝas kun la interkonatiĝo de Pallieter kaj Marinjo kaj finiĝas kun la ekmigro de la juna paro post la unua akuŝo. Sed efektive ĝi havas nek komencon, nek finon: la eterna pulsado de l' ekzisto tamburas en ĝi sian ĝojebrian ritmadon kaj Pallieter, »la melkanto de la tagoj«, estas nur ĝia pormomenta konsciĝo...

La libro abundas de belegaj priskriboj, impetaj hosanoj al la naturo kaj tamen la leganto ne timu, ke li renkontos tiel nomitan *poemon en prozo*, artspecon multe favoratan de niaj esp-istaj verkemuloj kaj multe malfavoratan de nia publiko (ni konfesu, ke ne senmotive): el la danĝero de sensanga naturoratorado la libron savis ĝia sukoriĉa, imagiva lingvo kaj la realista fantazio de l' aŭtoro.

Por gustumado mi volis citi el la plej belaj partoj de la libro, sed tiaj troviĝas tiel abunde, ke mi povus plenigi per ili la tutan B. G. Do sekvu nur kelkaj, tute hazarde elektitaj:

»Ĉiuflanke la bonvola tero oferis denove sian tutan trezoron da floroj, plantoj, pizoj, karotoj kaj ĉiuspecaj fruktoj; kaj ĉiuspecaj bestoj, kiuj naskiĝis, dum aliaj pariĝis kaj la aero odoris kiel mielo kaj sterkon ŝprucanta ĉaro sorbigitis la teron. Tio estas la vivo: sencese doni kaj parigi kaj antaŭ kiam aĵo jam vidis la tagon, alia estas jam farata. Tiel ĉiam la ciklo daŭradas kaj unu aĵo cedas la lokon al alia kaj, vi staru tie kun la dek fingroj en la hararo aŭ suĉante la dikfingron, la »kialon« vi tamen ne ekscios.«

Jen Marinjo: »En ŝia ruĝvanga vizaĝo perlis du grandaj brunaj okuloj kun vigla nigra pupilo, ŝiaj pomruĝaj lipetoj levigis alte sub la delikatala nazo kaj en ŝia dekstra vango estiĝis kaveto, kiam ŝi ridis. Ŝia mentono dezirante elstaris kaj la laktoblanka kolo estis ronda kaj mola por mordi en ĝin. Ŝiaj junaj, ankoraŭ rektestarantaj mametoj komenciĝis alte kaj ŝiaj koksoj estis rondaj. Ŝi havis malhelbrunajn harojn kaj grasetajn manojn. Ho, kiel bela ŝi estis! Ŝia tuta persono eligis la spiron de la kamparo kaj la juna, ĝoja vivpovo de la granda Naturo. Ŝi staris tie, tiel natura, kiel akvo kaj ŝia vizaĝo estis kvazaŭ malfermita libro. Estis lakto kaj pano. Kaj la suno brilis ruĝe tra la konkaj de ŝiaj oreloj kaj pudris aŭreolan lumon en ŝian hararon. Kaj Pallieter diris: Mankas al vi nur flugiletoj.«

Lasta cito: »Li aŭdis la butergustan lakton plaŭdeti en ŝia kara sto-

mako, ĝi gutis de lia mentono sur lian kolon kaj li diris al la bovino: »Ho promenanta trinkejo, estu dankata!«

La stilo kaj lingvo de la traduko estas tre bonaj. Oni sentas tiun zorgeman, preskaŭ pian amon al la originalo, tiun konscience altan koncepton pri la tradukarto, tiun ardan pasion al esp-a stilo, sen kiuj ne povas naskiĝi valora traduko. Oni sentas: la tradukinto rekonis, ke la esp-a prozo havas sian propran ritmon, sian propran pulsadon, sen kiu ritmo traduko povas esti science ekzakta laboraĵo, sed neniam vivanta trezoro de nia lingvo... Estas nur bedaŭrinde, ke la nivelo de la traduko ne estas egale ekvilibrita: estas en ĝi rompoj, abruptaj faloj, parazitaj rudimentoj el antaŭa tradukmaniero de nia literaturo. Tio estas bedaŭrinda tiom pli, ĉar la forigo de tiuj makuletoj kostus nemulte da laboro. Jen: *je* plimultas ol estus bezone, la monstro: »belbrilegeco« konsternis min, »Ave Mario«! ĉu la tradukinto vere ne sentis la viran sonoron de ĉi tiu formo? Kial li timas la uzon de »Maria«, kiu cetere troviĝas ankaŭ en la Biblio-traduko? »Enestis sankteco en ĝi«, ĉu ne sonus plibone: »Sankteco estis en ĝi«? »Vaporaĵo« ne signifas vaporŝipon! La P. V. enhavas la formon *kermeso*, kio motivas la uzadon de *kirmeso*? »Kortuŝiga silento« tute ne estas por mi *kortuŝa!* Abundas la malsimplaj verboformoj, sed mi esperas firme, ke per sia stilsento Jan van Schoor rekonos, ke en bona esp-a stilo ili troviĝas nur malofte, en kazo de ekstrema neceso.

Papero, preso tre bonaj.

L. Totsche

SALOM ASCH: LA SORCISTINO EL KASTILIO. (Historia bildo.)

El la juda: I. Lejzerowicz. 148 p. Eldonis: Literatura Mondo, (AELA libroj. II.) Prezo: 3.50 fr. sv. + 10%.

Kiam mi ellegis la antaŭparolon de la tradukinto, mi sciis, ke mi komencos mian recenzon per la aktualeco de la romano, kies medio estas la mezepoko. Sed poste, en unu sido, mi ellegis la romanon de la plej granda judlingva plumartisto kaj absolute mi forgesis ĉion, la freŝajn aktualaĵojn, la dudekan jarcenton, — la literoj ekvivis, koloroj, malgajo, sango, fajro, ekkrioj, preĝmurmuro, mi forgesis la verkiston, la koloron de la librokovrilo, mian ĉambron kaj min mem; iu vivo baraktas inter hodiaŭ kaj la karnavala nokto de la mezepoka Romo, kiam ĉion »lumigis fantaziaj fajroraketoj, verŝantaj lumon de ĉielarkoj sur la maskitajn domojn kaj monumentojn. Post la maskitulojn sklavoj portadis torĉojn, kiuj per mola lumo, verŝiganta, kiel ruĝvino el pokalo, lumigis la fantaziajn maskojn. Grupoj da gajegaj maskuloj lumigadis siajn vojon per fantaziaj veneciaj pergamenaj lanternoj, kiuj en la lumo ŝanĝiĝis en mistikajn ombrobildojn... La stratoj de Romo envolviĝis en ŝvebantajn parfumitajn nubetojn, levigantajn el la torĉoj de l' maskitoj. El la drinkejo fluis peza lumo...« Ĉu ankaŭ vi, kiu nun legas tiun ĉi artikoleon, ĉu ankaŭ vi sentas, kiel nerezistible flugigas la arto en pasintan epokon, ĉu vi vidas la »pezan« lumon de la drinkejo? Min frapis tiu ĉi, trafe uzita esprimo, sed ne kiam mi senspire legis la romanon, sed kiam mi relegis, kiel profesiulo. Kaj S. Asch speciale kaptas la leganton. Dum vi legas, vi ne povas rimarki, kial, por kiu celo naskiĝis la romano, vi iras, kien la verkisto volas vin irigi kaj vi vivas en la inkvizicia Romo, ĉar li volas tion. Kiam vi nubhumore fermas la libron, super kiu ŝvebas la martir-spirito de la bruligita junulino, nur tiam vi rekonsciiĝas kaj eksentas la fumodoron de la modernaj aŭtodafeoj, nur tiam vi malkaŝas la sekreton de la poeta animo.

Ni devas jubili pro la apero de tiu ĉi libro en nia libraro kaj ni devas konstati, ke la traduko estas tiel bela, ke en la Esp. literaturhistorio oni povos citi inter malmultaj, tiun ĉi verkon, kiel modelon de la tradukarto. Tamen mi devis rimarki, ke la tradukinto tro ŝatas la uzadon de la — cetere bona vorteto — *ekde*, ofte anstataŭ *de* kaj estas lokoj, kie la oftaj »ekde«-oj elstaras el la mola lingvo, kiel surprizaj konstruaĵoj en la trankvila naturo. Inter la neologismoj mi vidis la vorton: »povra«, kion mi — precipe — en proza lingvo opinias superflua. Ni ja havas »kompatinda« kaj se tiu vorto jam vivas en la lingvo de jardekoj kun konvena senco, nenio povas motivi la uzadon de nova vorto. Eĉ en la poezio, laŭ mia opinio, ne estas motivita la uzado de tiu ĉi vorto. Mi konfesas, ke mi mem estas *por* la neologismoj kaj ne povas kriadi la popularan devizon: for la neologismojn! Sed la neologismemo devas havi ian severe kontrolitan principon, kiun mi konceptas jene: Esperanto devas esprimi ĉiun nuancon, kiun la naciaj lingvoj povas esprimi; por la intereso de tiu celo oni devas krei novajn vortojn, se ne ekzistas ankoraŭ konvena Esperanta vorto, sed en mala okazo neniu vidpunkto povas motivi la enkondukon de nova radiko. Sola escepto estas la konstante *miskomprenita* vorto »malfermi,« kie la originala radiko signifas la negativan formon kaj la mal-vorto la pozitivan agon. La vorto: »aperti« estas urĝa.

Sed mi devojĝis kaj mi ripetas nun: inda traduko de belega verko!
Szilágyi

CARLO GOLDONI: KURIOZA OKAZAJO. Triakta komedio. El la itala tradukis Mevo. Eldonis L' Esperanto, Torino. Havebla ĉe Esperanto-Centro Itala, Galleria Vitt. Eman. 92. Milano; 64 pĝ.; prezo: sv. fr. 1.50.

Goldoni estas granda figuro de la teatra verkarto; li estis kiua italan teatron liberigis de la troigoj de l' histrionoj kaj donis plene verkitan teatropcon al la aktoroj, insistante ke ili sin tenu severe al la skribita teksto. Tiel la puran komikon de l' vivo li savis de la senbrida amuzemo de l' aktoroj kaj ankaŭ de troromantikeco kaj neverŝajneco de la tiamaj italaj modaj teatraĵoj. Sed, krom ĉi tiu literaturhistoria signifo, li havas ankaŭ sentempajn valorojn: liaj teatraĵoj prezentas la realan vivon, kaj kiel ajn ili estas veneciaj kaj 18-jarcentaj plejparte, tamen en sia profundo ili spegulas la homojn de ĉiuj tempoj kaj landoj.

La »Kurioza Okazaĵo« estas unu el liaj plej ĉarmaj komedioj. La patro, kiu volas superruzi alian patron, edziniĝi ties filinon kontraŭ ties volo, kaj kiu per tio mem preparas sian propran trompiĝon, ĉar lia filino edziniĝas laŭ lia propra recepto — estas bonege pripentrita figuro. La tuta komedio estas mirinde viva kaj majstre lerta: ĝia lego certe bonege amuzos ĉiun leganton.

La tradukon de la komedio faris sinjoro Mevo en bona Esperanto. Sed estas interese, ke lia enkonduka noto, verkita tre vive kaj verve, prezentas tamen pli grandan lingvan plezuron ol la traduko mem: nova pruvo, ke traduki estas pli malfacile ol verki originale. Vere, ĉe traduko oni devas konstante batali kontraŭ la lingvo, el kiu oni tradukas; oni devas konstante peni por sin liberigi de ĝia ĉirkaŭpreno. Kaj ĉi tiu ĉirkaŭpreno ne estas malforta: la lingvo, ja estas *patrina*.

Tiel povas esti, ke, dum en la enkonduka noto eĉ per lupeo mi ne povus malkovri riproĉindajon, en la traduko de la komedio mem mi trovis tian preskaŭ ĉiutage. Jen, mi montros ilin:

Laŭ estas prepozicio, kaj estas tute senprecedence ĝin uzi kiel konjunkcion: *laŭ mi vidas* anst. *kiel mi vidas*. Stranga frazo: *mi ne havas da ĝi* (*da ĝi* estas tute superflua). Nekutima kaj nekonsilinda uzo: *vi min diras* anst. *vi al mi diras*; precipe strange efikas: *kiu min diras ĉion* (duobla akuzativo!). *Haltadi* signifas plurfoje halti kaj ekiri; ĉi tie necesas *resti*. Malĝustas *lin ekbrulas* (mankas *ig*). *Fido* ŝajnas erare uzita anst. *fidelo* aŭ *fidindo*. Enigma ŝajnas *vespiro* (ĝemspiro aŭ suspiro). En *ekkomencas pleonasmas estas ek*. Nebona estas: *nek mi volas plu aŭdi* anst. *mi eĉ ne volas plu aŭdi*. En la frazo: *mi ŝatus, ke vi min komprenas* oni devas diri: *komprenu*; krome anst. *mi ŝatus mi preferas mi volus*. Kial *ŝurmomente*? *Kontrabando* ne signifas kontrabandistan *bandon*. Apenaŭ komprenebla estas: »*La farito ne havas rimedon*« (Pri farita ago oni ne povas helpi). Poste la vortsekvio! »*Ne*« staras ne antaŭ la vorto, kiun ĝi neas. Same »*ankaŭ*«; ekzemple »*ke vi ankaŭ al mi inklinas*« signifas: »*ke vi inklinas* (krom al aliaj) ankaŭ al mi«, kvankam la originalo diras: »*ke ankaŭ vi inklinas al mi*« — rekta kontraŭsenko! »*Ne certe*« staras anstataŭ »*certe ne*«, kvankam inter ilia senco estas ega diferenco! Poste mi ne povas aprobi tiajn frazojn: »*scias nenion, mi*« »*sed mia patro, ĉu konas ke...*« Stranga formo estas »*mankante je*« anst. »*ĉe manko de*« aŭ »*ne havante*; malhavante.«

Mi ne povas aprobi la apostrofadon en »*sinjor' patro*, ĉar tiel apudigis du plenaj akcentoj, netolereblaj en Esperanto.

La vorto »*insolenta*« (ofende malrespekta), ne troviĝas en la vortklarigoj fine de la libro.

Jen ĉiuj miaj rimarkoj pri la lingvaĵo de la libro; mi listigis ĉi tiujn peketojn por averti kontraŭ ilia imito la italajn samideanojn, kiujn ili certe same tentos, kiel la eminentan tradukinton. Sed ili ne ĝenas en la ĝuado de la amuza komedio, kiun mi sincere rekomendas al ĉiuj volantaj havi kelkajn vere gajajn horojn.

Kopar.

Fri
BARELULOJ KAJ FADENULOJ. Elfranca traduko de »moderna fabelo por ge(mal)junuloj«; Patapoufs et Filifers (de André Maurois). Tradukis: Berno Fabo. Ilustris: Jan Ermers. Eldonejo: Esperanto Instituto »Merkurio« Scheveningen P. B. 3o. 14×20 em, 104 paĝoj. Prezo fl. 1.20.

La verajn vivkapablon kaj vivrajton de »artefarita« lingvo markas plej bone: ĉu humorajo efikas en ĝi nacilingve? Mi akceptas tial sukcespromesan pruvon pri tio ĉiam kun granda ĝojo kaj kor-molo nekonvena al recenzisto.

La libro de *Maurois*, rakontita por infanoj kaj direktita al granduloj estas ĉarma ekzemplo de la senmalica ironio. Mi ne rakontas ĝian enhavon: oni devas ĝin legi.

La traduko? Nu, ĝi neniel detruas la efikon de la simple, sen stilaĵaj pretendoj rakontita kaj mirinde eksterordinara, sed tamen tiel vera kaj vulgara historio. Sed aliparte ĝi tute ne havas »trovaĵojn«, kiujn mia supre karakterizita recenzista emo akceptus kun laŭtaj hosanoj.

La stilo estas klara (eble eĉ tro). Komencantaj tradukantoj emas troprecizigi kaj per tio ofte rikoltas konfuzon. Ekzemple *serĉelekti*, *sci-kono* tute ne estas pli klaraj ol la simplaj *elserĉi* kaj *kono*. Kaj mi iom cerbumis pri la neologismo *skupuŝo*, ĝis mi rekonis, ke ĝi estas *sku-puŝo*. *Maleminenta* estas tute abomena vorto. Same oni povus diri *malkolosa* aŭ

malgiganto. Turmentetema; imitithomaj pupetoj; traeltenis — jen kelkaj ekzempleroj de la »ŝvita stilo«.

Idiologo estas simple *idioto*.

La tradukinto ŝajne volas ekstermi el Esperanto la interesan idiotismon kun ĝi. Ĉe li oni *sidigas sin, alproksimiĝas sin, reenseligas sin, enfoleligas* (kial ne: enbrakseĝigas) *sin*. Mi imagas ĉiam, leginte tiajn formojn, ke oni kaptas sin mem ĉe la brusto, kaj perforte iĝas sin mem fari la respektivan movon.

La tradukinto ne konas la interesan uzon de *jen*; alie li ne skribus: »sed tio, kio ŝajnis al li tre stranga« anstataŭ: »sed jen kio ŝajnis...«

Estas konfuzoj ankaŭ pri *ambaŭ*.

Mi legas: »Ni estas irontaj malsupren — li diris ordone.« Ĉu tio estas ordono? Ĉu Esperanto ne havas imperativon? Poste: »neniam ne sin movas« (!); »la reĝo, se ne ke hontonte, ne povis akceptaprobi (!); ĉiam finiĝas per plenumo de tio, kion volis lia frato; tiam ĉiam; antaŭ ol komenciĝu; de post longa tempo ktp.

Kial uzi *vi* apud ordona verbo?

Kial *genro* anstataŭ *speco*?

»Ĉu neniun pakajon?« — demandas portisto. Kial akuzativo? Se mi estus portisto, mi demandus: »Ĉu nenia pakajo?«

Ekzistas kelka konfuzo ankaŭ pri *tiu* kaj *tio*. Sed tion klarigi estas la tasko de la lernolibroj.

Samĉe al la lernolibroj apartenas la devo, klarigi la uzon de kondicionalo, futuro kaj imperativo. Ĉi tiuj tri formoj estas preskaŭ ĉiam erare interniksitaj en la libro. Mi kredas, ke la nederlandaj lernolibroj devus speciale pritrakti la uzon de ĉi tiuj formoj, kiu ŝajne estas alia en Esp-o, ol en la nederlanda lingvo.

La preso estas bona, sed preseraroj abundas.

(Kion signifas Esperanta-nederlanda vortaro, enhavanta eĉ fundamentajn vortojn, ĉe la fino de la libro? Ĉu ĝi estas tradukita por nederlandanoj? Se jes, kial ne holande?)

Georgo Karczag

DU FABELOJ de fratoj Grimm. Tradukis A. Degen kaj R. Raüber. Eldonis Heroldo de Esperanto. Pĝ. 24.

Du ĉarmaj, konataj fabeloj de fratoj Grimm, tradukitaj en bona Esperanto, eldonitaj en ĉarm-aspekta, agrable verdkovrila kajero. La paĝoj havas larĝan marĝenon por notoj lingvaj, kio estas tre oportuna por komencantoj. La verketo estas la unua kajero de la Esperanto-janula Biblioteko.

PAUL NEERGAARD: FREMDVORTOJ EN ESPERANTO. La 15-a regulo de la Fundamenta gramatiko en teorio kaj praktiko. Eldonis: SAT. Eldona fako kooperativa, Parizo. 64 paĝoj. Prezo: 3.60 fr. fr.

La libro tre klare kaj instrue pritraktas la t. n. fremdajn vortojn, tio estas: tiujn internacie uzatajn vortojn, kiuj, laŭ la Fundamento estas uzablaj ankaŭ en Esperanto. La aŭtoro unue difinas la »internaciecon«, esploras ĝin laŭ senco, formo, devenloko. Poste li starigas la postulojn de la lingva boneco kaj eksplikas la principojn aplikeblajn en la elekto de la esp-aj formoj de l' fremdvortoj. Li starigas kvar tiajn principojn: tiujn de vortara ekonomio (oportuno), de internacieco, de koncizo (vorta ekonomio) kaj de laŭreguleco. Poste tre larĝe kaj detale li analizas la uzatajn

fremdvortojn el la vidpunkto de ĉi tiuj principoj. Kaj fine li tiras la konkludojn, ke en la scienca kaj teknika lingvo la postulo de precizo kaj la principo de internacieco ludas pli gravan rolon ol en la popolo lingvo, kie ili devas pli kaj pli cedi al la postuloj de vorta kaj vortara ekonomio kaj de laŭreguleco. Tamen, nuntempe ankoraŭ Esperanto ne povas sin tute sendependigi de la influo de la naciaj lingvoj, nur post la granda disvastiĝo de Esperanto estas eble, ke la lingvo akiru plenan memstarecon, neglektu la internaciecon favore al la reguleco, kaj per la tiel estiĝintaj formoj eble influu ankaŭ la naciajn lingvojn.

Ĉio, kion la aŭtoro diras, estas konsiderinda kaj aprobebla. Ekzemple li estas plene prava, ke la pseudosufiksoj *acio*, *icio* estas simpla balasto en la lingvo, kaj laŭ la ekzemplo de *delegi*, *kontribui*, *rezigni*, *evolui*, oni pli-malpli frue devos oficialigi ankaŭ *abnegi*, *apeli*, *civilizi*, *dekori*, *demonstri*, *erupti*, *konversi*, *erudi*, *navigi*, *spekuli* ktp. Vere, nur tiuj *acio*-formoj estas konservindaj, kiuj havas sendiferencojn al la simpla formo, ekzemple: *operacio-opero*, *projekcio-projekto*, *irigacio-irigo* ktp.

Tre interese pritraktas la aŭtoro la nomojn de sciencoj kaj de iliaj istoj. Ankaŭ mi mem jam plurfoje cerbumis pri ĉi tiu demando kaj nun la libro donas al mi okazon por doni proponon de solvo. Ĉi tiu solvo multe sin apogas al la pritraktoj de l' aŭtoro, sed anstataŭ liaj alternativaj eblaĵoj, mi klopodas doni strikte formulitan sistemon.

La ĉefa difekto estas la literkompleksoj *ikisto* kaj *isto*. Ĉi tiujn do oni devus iel eviti, tamen tiel, ke oni ne peku kontraŭ la internacieco de la formoj kaj ke oni ne ricevu vortstumpojn nerekonoblaĵojn.

Pri *ikisto* oni povus procedi jene:

1. Se eble, forlasi *ik* por ricevi la iston. Tia procedo estas ebla ĉe: retoriko-retoro, estetiko-esteto, skolastiko-skolasto, gimnastiko-gimnasto, beletristiko-beletristo, mimiko-mimo.

2. Kuntiri *ikisto* en *isto*, do simple forlasi *ik* antaŭ *isto*. Sed ankaŭ ĉi tiu procedo ne estas ĉiam aplikebla, ekzemple en *etisto* certe neniu rekonos la vorton *etikisto*. Oni povus do starigi la regulon, ke la forlaso de *ik* estas ebla nur, se la trunko antaŭ *ik* estas almenaŭ *ausilaba*. Tiel oni havus: mekaniko-mekanisto, botaniko-botanisto, eŭgeniko-eŭgenisto, numismatiko-numismatisto, didaktiko-didaktisto, eklektiko-eklektisto, terapeŭtiko-terapeŭtisto, kosmetiko-kosmetisto, matematiko-matematisto, gramatiko-gramatisto, politiko-politisto, romantiko-romantisto ktp.

(Ĉi tiu procedo ne estas senekzempla: la saman oni faras ankaŭ ĉe *ism*, kiel montras: faŝismo-faŝisto, pesimismo-pesimisto, egoismo-egoisto, feminismo-feministo ktp.)

3. Laŭ la regulo sub 2. restus senŝanĝaj: fiziko-fizikisto, optiko-optikisto, etiko-etikisto, tekniko-teknikisto, grafiko-grafikisto, muziko-muzikisto ktp.

Pri *isto* oni povus procedi sammaniere:

1. forlasi *i* por ricevi la iston. Tiu procedo estas ebla ĉe la vortoj finiĝantaj per *logio*, *grafio*, *nomio*, *zofio*. Do ni havus: anatomo, agonomo, gastronomo, filologo, etnografo, filozofo ktp. Solaj esceptoj estus: *fonografo*, *telegrafo*, *kinematografo*, kiuj signifas *ilon*. *Fotografo* povus tute bone signifi *iston*, ĉar ni ja diras fotografado, fotografajo, fotografio, do *fotografo* havas nenian funkcion, kaj *fotografi* povas esti devenigita el *fotografo*, same kiel *filozofi* el *filozofo*.

Krome ni havus: rapsodio-rapsodo, magio-mago, pedagogio-pedagogo,

demagogio-demagogo, dramaturgio-dramaturgo, kirurgio-kirurgo, oligarkio-oligarko, monarkio-monarko, filantropio-filantropo, mizantropio-mizantropo, diplomatio-diplomato, aristokratio-aristokrato, demokratio-demokrato, aŭtokratio-aŭtokrato, burokratio-burokrato, homeopatio-homeopato, alopatio-alopato, pederastio-pederasto, psikiatrio-psikiatro, pediatrio-pediatro, geometrio-geometro.

2. Kuntiri *iisto* en *isto*, do simple forlasi *i* antaŭ *isto*, kiel ni havas jam anarkio-anarkisto-anarkismo.

Tiaj vortoj estus: operacio-operacisto, arbitracio-arbitracisto, spekulacio-spekulacisto, inkvizicio-inkvizicisto, kiromancio-kiromancisto, tragedio-tragedisto, komedio-komedisto, parodio-parodisto, elegio-elegisto, strategio-strategisto, hemio-hemisto-hemismo, alhemio-alhemisto, filatelio-filatelisto, evangelio-evangelisto.

Certe iom malsimpla sistemo, sed almenaŭ sistemo anstataŭ la nuna sensistemeco, kiam oni povas diri *geologo*, *filologo*, *astronomo*, sed oni devas diri *biologiisto*, *mineralogiisto*, *anatomiiŝto*.

Kaj aliflanke, akceptante la suprajn regulojn, oni gajnas en la vortara ekonomio, ĉar la diversaj formoj ne estos plu formoj memstaraj, sed ili estos devenigeblaj unu el la alia, eĉ se per malsimplaj, sed tamen klare formulitaj reguloj.

Sed mia celo propre ne estis tiel enprofundiĝi en la temo, mi do finas, dirante, ke la libro estas certe utila kaj oni povas ĝin legi kun intereso kaj gajno de mensa profito.

K. Kalocsay.

DRO BRIQUET: ESPERANTA TEKNIKA MEDICINA VORTARO. Eldonis Internacia Medicina Revuo. 1932. Bruxelles, 359 paĝoj. Formato 16×11. Prezo 2.— dolaroj + 10%.

Esperanto estas interkomunikilo de diversgentaj kaj diversfakaj homoj. La ĉiutaga kaj literatura lingvoj bezonas aliajn vortojn ol la fakliteraturo. En Esperanto la unua kategorio jam havas konstruitan bazon, sed la fakliteraturo iradas ankoraŭ en infanŝuoj kaj la apero de tiu ĉi vortaro estis grava paŝo antaŭen.

La tasko de samideano Briquet estis tre malfacila kaj li brile solvis ĝin. La medicina faklingvo estas tre sovaĝa. Ekzistas multaj esprimoj por la sama afero; elekti la taŭgan estas malfacile. En la Veraxvortaro ni trovas *abdukcio*, *abduktoro* kaj *adukcio*, *aduktoro*. Briquet tre saĝe aliminis la duoblan radikon kaj enkondukis *abdukt-i*, *-o*, *-oro* kaj *adukt-i*, *-o*, *-oro*.

Mi devas riproĉi, ke multaj fakvortoj mankas (abakacio, ablespio, ablesfario, abrazio, absoluta, absorbi, abulio, akologio, adenologio, adjuvanta, afrazio, — logio, ktp.), ĉefe odontologiaj esprimoj (ortodoncio, odontologio, kaŭĉukplato, trikrezolformalino eŭgenolo, ponto), kion mi klarigas per tio, ke escepte de Hungarujo kaj Italujo, kie la kuracistoj post la universitata studo elektas kiel specialan fakon la odontologion, la dentistoj de ĉiuj aliaj landoj absolvas tute apartan ĉeflernejon kaj tial ilia fako ne estas rigardata kiel ekvalenta kun la aliaj medicinaj fakoj. Tial ankaŭ mi difinas la vortojn: *dentkuracisto* = kuracisto kiu havas la specialan fakon de dentologio; *dentisto* = kiu havas la profesion de dentkuracado; *dentteknikisto* = teknikisto, kiu faras artajn dentojn.

En la vortaro ne mankas ankaŭ superfluaĵoj vortoj, kiel, *adipsio* (sensoifeco), *aferanta* (alkonduka kaj ne afer-anta), *agregi* (amasigi)

Oni trovas ankaŭ erarojn. *Ablacio* de retino ne estas fortranĉo sed

forleviĝo de la retino. *Teksaĵo* por *histo* estas malkonvena, ĉu *histologio* estas *teksajologio*? *Afrodizi* sufiĉus por *afrodizii*. *Ajnhumo* (ainhum, ainum) aspektas tre strange.

Oni povus ankoraŭ daŭrigi la liston, sed la devo de la kritikisto estas nur montri la ĝustan direkton. Tiu ĉi vortaro estas la plibonigo de la provvortaro kiu aperis en Internacia Medicina Revuo. Kaj la espereble baldaŭ aperonta dua eldono kredeble estos jam ideala. Ke fakvortaro estu senerara kaj senmanka, por tio necesas, ke multaj helpu al la kompilanto. Kaj tiu ĉi vortaro meritas tion.

J. Takács.

MODERNA ESPERANTO-JAPANA VORTARO. Kompilis: *Yoshi H. Ishiguro*. Formato: 9 14.5 cm. 508 paĝoj. Eldonis Taiyodo, Tokio. Ĉefdeponejo: Kokusaigo-kenkjuŝo 784, Setagaya-Nakahara, Tokio. Prezo: sv. fr. 4.5.

Jen, vere la plej kompleta vortaro, enhavanta krom la oficialaj vortoj ne nur la vortojn de la Plena Vortaro, sed, en aldono, ĉiujn vortojn renkonteblajn en diversaj vortaroj, en la Parnasa Gvidlibro, en revuoj kaj gazetoj. Oni vere povas diri, ke ĝi estas verko «freŝdata», kaj ĝia posedanto certe ne embarasiĝos antaŭ teksto eĉ plej ekstreme neologa.

Oni povus eble kritiki, ke la truoj sur la kriblilo de la kompilinto estis iom tro grandaj kaj translasis vortojn, kiuj estas ŝanĝoj de vortoj fundamentaj (ekzemple *sukro* anstataŭ *sukero* ktp.), do kiuj estas ne nur ne rekomendindaj, sed rekte ekstermendaj. Speciale tiu *sukro* (kaj kelkaj similaj) estas kondamnindaj; ili estas kontraŭaj ankaŭ al la lingva evoluo, ĉar neniam vortoj povas tiel ŝanĝiĝi, ke ili perdas *accentitan* silabon.

Sed aliparte, la kompilinto povas diri, ke li ne volis kritiki, nur kolekti: lia celo estis, ke li donu ĉiun vorton, bonan aŭ malbonan, kiun la leganto povas trovi; li volis alirebligi al la leganto ĉiun ajn tekston Esperantan. Nu, ĉi tiun taskon, taskon de Esperanta-nacia vortaro, li certe plenumis konsciencie kaj komplete. En vortaro nacia-Esperanta, se li faros tian, lia kriblilo certe laboros pli severe.

La ĝustecon de la japanaj difinoj mi ne povas prijuĝi, mi nur diras do, ke la libro havas tre bonan aspekton, estas bele eldonita kaj tre bone bindita.

Kaj mi faras ankoraŭ rimarketon. Estas interese, ke ĝuste japano rapidas tiel komplete registri la plej freŝajn (eĉ velke ĝermintajn) burĝonojn de la lingvo. Tio ĉi ŝajnas rekte kontraŭdiri al tiuj, kiuj argumentas per la orientanoj kontraŭ la literatura pliriĉiĝo de la lingvo. Kr.

MONTAGU C. BUTLER: STEP BY STEP IN ESPERANTO. 244 paĝoj. Kvara eldono. Eldonejo: The British Esperanto Association, London. W. C. 1. Prezo 1/6.

En la anglalingva antaŭparolo la aŭtoro ŝerce mencias la diversajn, multfoje eĉ kontraŭdirajn avertojn, konsilojn, kiujn li ricevis de amikoj kaj kritikistoj koncerne sian libron. Kaj vere, lernolibro de lingvo (eĉ se temas pri tia facila lingvo, kia estas esperanto), neniam povas esti kompleta. Ekzistas ja tiel diversaj metodoj, el kiuj certe pluraj atingas la celon, ke la lernantoj post trastudo de la libro komprenu kaj parolu la lingvon, ke oni ne povas pledi por la ĝusteco de certa metodo. Dangecon povus alporti nur tio, se la aŭtoro rigide gluiĝus al la metodo, se por li pligravus la metodo, ol ĝia celo... Sed en ĉi tiu kazo ne minacas eĉ ombro de tia

dangero, la aŭtoro per saĝa eklektikismo elektis diversajn vojojn, kiuj ĉiuj kondukas al la esp-istigo de la lernantoj. Per tio la libro feliĉe evitis la abismojn de monotoneco kaj enuo. Mnemoteknikaj versaĵoj, abundaj legaĵoj, proverboj, anekdotoj, ekzercoj, demandoj varias en la teksto. Ni vidu provon el la amuzaj historietoj de la libro: »Inteligenta dialogo. »Vi estas freneza: — diras mi. »Freneza?« — diras li. »Jes« — diras mi. »Kiu?« — diras li. »Vi« — diras mi. »Mi?« — diras li. »Jes« — diras mi. »Ne« — diras li.«

Eventualajn mankojn, erarojn oni povus trovi nur dum instrua laboro de la libro, tial mi nun ne endetaligos.

Aspekto, preso, papero tre bonaj.

L. Totsche.

NOVAJ GRAMATIKOJ KAJ VORTARO: 1) Seppik—Malmgrén: Systematisk kurs i Esperanto. Dua eldono. Eld. Förlagsföreningen Esp. Stockholm, 84 p. Prezo: 0.75 svedaj kr. 2) Th. Kieseritzky—Lindén: Esperanto-Lehrgang; eld. Rapida Venko, Uppsala, 143 p. Prezo: 1.30 svedaj Kr. 3) Paul Nylén: Esperantisk-Svensk ordbok. Eld. Förlagsföreningen Esp. Stockholm. 231 p. Prezo: 3.75 svedaj Kr.

Post la unua eldono de la populara Seppik—Malmgrén gramatiko rapidege aperis la dua, kiu fakte mem pravas la taŭgecon de la libreto. Kaj la dua eldono estos certe eĉ pli populara, ĉar la malmultaj neperfektaĵoj de la unua eldono malaperis. Moderna, bona, freŝa gramatiko. Estas dezirinde, en la sekva eldono, almeti enhavtabelon, por la intereso de la ripelemuloj.

La dua gramatiko, — germanlingva varianto de la konata sveda gramatiko de Lindén — sendube bone servas al tiuj, kiuj lernas la lingvon sen instruisto. Kelkaj strangajoj: ekz. la suno vokas al mi (vokas min), oni returnas en la vespero, (oni returnas sin vespere) estas ŝangendaj. Tiuj difektetoj estas tre maloftaj kaj ne povas ŝanĝi nian bonan opinionon, kiun la lertaj, spritaj, bone elektitaj legaĵoj, ekzemploj, klarigoj vekis.

La Nylén vortaro estas inda verko de la meritplena aŭtoro. Jam de kelkaj monatoj mi uzas la libron, sen ke mi estus trovinta mankon. Kaj se la praktika uzado tiomgrade legitimas la libron, la teoriulo nenion povas aldoni.

Szilágyi

DR. LEOPOLD DREHER L. K. SUPERA CORSO DE ESPERANTO. Dua Eldono. 66. p. Eldono de Leo Turno, Krakow. Prezo 1 sv. fr. por pluaj ekz. rabatoj.

Progresiva lernolibro estas necesega por la esperantistoj. Ni povas nur rekomendi la kajeron, aperintan jam en dua eldono, kvankam ĝi estas iom kara kompare al preso kaj bindo. Ankaŭ la klarigoj kelkloke ne estas eble tute laŭ nia gusto. Kial mankas ĉe la unua rakonto ke ĝin verkis Paŭlo de Lengyel, mortinta akademiano? (Ĉe aliaj ne mankas la aŭtoro.)

Kial *dunaskiloj* por ĝemeloj?

Generale ni rekomendas la libron, espereble sekvos pluaj eldonoj.

JAKOB ROSENBERG: INTIMA FRAZLUDO. Eldonis la aŭtoro, Tallinn. Prezo: 0.30 us. dolaroj.

Demando-respondo ludo, konsistanta el 62 kartoj. La ludantoj diras anstataŭ tuta frazo nur la nomon de iu vegetaĵo, kaj sur la kartoj troviĝas la klarigo de la »intima frazo.« Estas aldonita esperanta-estona botanika

vortaro, kiu entenas kelkcent vegetajnomojn ĉefe nordlandajn. Bedaŭrinde la aŭtoro ŝanĝis la nomojn de multaj kreskaĵoj. Ekz. oni trovas en la vortaro: kampanulo, luzulo, seratulo, karlino, koronilo, tonaketo, nepenteto, kip. anstataŭ: kampanolo, luzolo, seratolo, karleno, koronelo, tanaceto, nepentezo, ktp. Du nomoj por sama kreskaĵo faras konfuzon kaj malutilas al nia lingvo. Oni povas trovi en la vortaro ankaŭ tre maloftajn, tute negravajn kreskaĵojn, kiujn nur le botanikistoj konas. Tio tre malfaciligas la ludon. Ĉetere tia ludo ne povas esti internacia, ĉar la vegetaĵoj de diversaj landoj tre diferencas, kaj oni ne konas la kreskaĵojn de la alia, eĉ ofte tre proksima lando. Estus bone tiun ĉi ludon transformi kaj uzi anstataŭ la vegetajnomojn, aliajn komuninteresajn vortojn. Tiam oni povus havi vere bonegan ludilon por esperantistaj kunvenoj. *T. Czitrom.*

*

At recenzo koncerne Knock, s-ro Warnier petas rimarki, ke la LKK. de la XXIV-a U. K. de E. elektis la verkon por traduko kaj prezentado antaŭ la kongresanoj kaj komisiis la tradukon al D-ro Pierre Corret.

*

Nova verko de Julio Baghy aperis sub titolo: *Simplaj Versoj*. Bedaŭrinde, laŭ la insista postulo de la verkisto ni devas rezigni la recenzon pri ĝi.

*

Belan serion da glumarkoj en dektri lingvoj, tri diversajn specojn eldonis la esperantista grupo Esperanto kaj Paco ĉe Laborista Esperantista Grupo Zaragoza, Plaza de San Carlos 3, Hispanujo.

NIA POŬTO

Legsalono en Apeldoorn. Ni volonte ŝanĝas por vi la libron se vi resendas ĝin, kaj sendas unu respondkuponon, por la nova sendkosto.

H. Oberländer v. Sternberg, Czortkow. Vi enpagis la ĝustan sumon ne pli. Ni ĝojas ke plaĉis al vi H. A.

K. Bulvyčius, Andrijevavas. KREDU ke ne ĉiuj samopiniis kun vi. Ni ricevis laŭdegojn ankaŭ de nejudoj.

J. V. Dolinsky, Turĉiansky Sv. Martin. Ni ĝojas kaj dankas al vi tiun arangon. Kaj ke ankaŭ vi ĝoju, vi povas elekti unu libron en la valoro de 7 punktoj el la listo de la malantaŭa parto de la prospekto. Vi povas alpigi kaj ricevi pli grandan libron aŭ ankoraŭ varbi kaj tiam nian ĝojon denove saŭĝi je 7 punktoj.

K. Straka, Praha. Dume vi ricevis

E. Bukedon. Per enpagiloj ni faris tiel. Dankon. Ankaŭ ni pensadis jam multe pri tio, eble en la postvenonta jaro ni povos efektivigi ĝin.

S-ino Riedl, Allstetten. Dankon por viaj salutoj al L. kiujn ni peris. Nia opinio ĝuste en la nuna momento necesas montri tiajn librojn, prezentante, kiom ŝanĝiĝis tamen cirkonstancoj ĉe la plej granda religio. Ni do devas esperi ke tiaj ne daŭros longe ĉe alia flanko. Dankon por gratuloj. Baghy mankas, ĉar li kredas pli prosperi ĉe alia eldonisto.

GEA-grupo, Nürnberg. Bedaŭrinde via postulo estas neplenumbla. Ni plene kredas, ke la nuna Germanujo estas fakto, ĝuste pro tio ni rajtas havi alian vidpunkton pri kelkaj okazaĵoj. Ni mem esperas, ke tiaj aferoj post nelonge malaperos, sed ĝis tiaj ekzistas, ni devas bedaŭri.

(Temas pri bruligado al iu ajn libro). Sorĉistino el Kastilio ĝuste estas favora por katolikismo, montrante, kiom multe progresas tiu gravega religio kun la homa evoluo.

S-ro A. Chance, Rheims. Vi havas ĉe ni 10 punktojn pagitajn. Bnv, disponi kion fari al ili.

S-ro Waard, Rdam. Dankon pro viaj gratuloj. S-ano Bleier ĝojos vin renkonti.

S-ro Gurwicz, Wilno. Vi devas pagi 4.20 zl. ĉar dufoje vi kalkulis malfavore por vi kaj pagis pli, ol vi devis. Nun vi havas ĉe ni super-

fluon. Ni kredas dume estas ĉio alia aranĝita.

S-ro Wyhnal, Praha. Dankon pro via konsilo pri unueca formato. Tio estas bedaŭrinde teknike neebla. Libron, kiel HA. plikarigus al ni konsiderinde, se ni presus pli malgrandformate kaj libron de 150 paĝoj ni ne povas presi pli granda, ĉar ĝi fariĝus granda senforma broŝuro. Ni do devas resti ĉe du variantaj formatoj. Numerigon de la membroj ni komencos ĉe la dua jaro tre verŝajne.

A**E****L****A**

I. Kvina libro de AELA.

Ankoraŭ ne finiĝis la unua Jaro de nia Asocio, tamen kun certa fiero ni povas raportti, ke la esperantistoj komprenis la gravecon de nia iniciato kaj dum la pasinta trikvarona parto de la jaro ni havas la tri kvaronojn de la membronombro, planita por tiu ĉi jaro kaj kune kun tiu ĉi numero niaj membroj ricevos la du trionojn de la planitaj verkoj. Restas ankoraŭ eldonotaj du verkoj. La unua estas la romano de Forge kaj ĉi tie ni renkontas la unuan malfacilaĵon, kion kaŭzas la eterne ŝanĝiĝantaj eksteraj cirkonstancoj. Eble vi memoras, ke Forge estas unu el la plej akurataj verkistoj; des pli nin mirigis la fakto, ke antaŭ du semajnoj, anstataŭ ricevi la jam pretan manuskripton, ni ricevis de li leteron, nin informantan ke li pro la cirkonstancoj ne povis fini la romanon kaj ĝin povos fini maksimume ĝis la 31. de decembro. Kompreneble tio signifas tiel grandan malfruon, kian ni ne povas al vi trudi. Tial ni sendas al vi ĉi kune poŝtkarton, sur kiu bonvolu nin informi, ĉu vi volas atendi ĝis la apero de la libro, aŭ, se ne, kian libron vi intencas ricevi anstataŭ la verko de Forge. Vi rajtas elekti el la katalogo de Literatura Mondo aŭ kiun ajn libron, eldonotan de ni en la proksima estonto en la valoro de sv. fr. 5.—, prenante bazo la prezon de broŝurita libro. Pagintoj por bindo ricevos tiun libron sen plua superpago. Tiamaniere ni donis al vi pli multan valoron, ol ni promesis kaj ni devas peti vian pardonon. Bonvolu preni nian promeson tre firman, ke neniam ni kontraktos kun esperantista verkisto antaŭ ol li metis sian verkon sur nian skribotablon. Pri la elekto de la libroj sola escepto estas la nun kunsendata Dante-verko, kiun ni donas laŭ tre bonaj kondiĉoj al AELA-membroj, tiamaniere ties elekto do havus nenian sencon, ĉar vi devus pagi krome ĝuste tiom, kiom la libro kostas al vi, kiel AELA-ano. Vi rajtas elekti anstataŭ la verko de Forge ankaŭ plivaloran libron, kiuokaze vi bonvolos afable alpagi la diferencon inter fr. sv. 5.— kaj la prezo de la elektita verko.

Ni petas tiun karton resendti al ni plej malfrue ĝis 31. oktobro kiam

ni ekspedos al vi la kvinan libron laŭ via deziro. Bonvolu atenti, ke nesendante la karton, vi konsentas pri la ĝisatendo.

II. Hodiaŭa ekspedo.

Vi trovos hodiaŭ kune ne nur la kvaran libron de AELA, pro kies malfruo ni petas vian pardonon, (la doganaj ĉikanoj pri klišoj ĉiam pli malfaciligas) sed ankaŭ le verkon

DAŔTE ALIGHIERI: INFERO.

Ni sendas al vi tiun novan Kalocsay-tradukon por trarigardo kaj por montri novan sistemon, kies favorojn vi rajtas ĝui. La libron (kies vendo-prezo estas broŝurite sv. fr. 8.80, bindite sv. fr. 11.— plus 10% por sendkostoj), kiel AELA-membro vi ricevas en tiom da ekzempleroj, kiomfoje vi estas membro, por la sumo de sv. fr. 3.90 broŝurita kaj 4.90 bindita, kun afranko. Bonvolu trarigardi, ĉu valoras la verko tiom. Se jes, afable sendu al ni la pagon plej malfrue ĝis la 10-a de oktobro, se ne, afable bonvolu resendi al ni la libron kaj depreni la resendokostojn el via venontjara kotizo.

Bonvolu bone noti du atentigojn gravajn

1) El multaj landoj ekzistas speciala favora tarifo por libroj al Hungarujo

2) pro teknikaj kaŭzoj ni nenion pluan povas sendi al vi antaŭ ol la Dante-libro aŭ ĝia prezo trafis nin.

Ni volas diri, ke la cedo de la libro per tia ege malalta prezo al niaj membroj estas eksperimento. Se vi bone akceptos nian eksperimenton, ni surprizos vin ĉiujare per kelkaj majstraĵoj, se ne, ni devos nin limigi severe al tiu sumo, kiun vi intencas kaj povas oferi por esperanto-libroj. Via do estas la vico por demonstri, ĉu vi ŝatas pluan evoluigon de AELA aŭ la ĝisnunaj rimedoj sufiĉas.

III. Apero de Enciklopedio.

Nia redaktoro s-ro Bleier nun vojaĝis al Genevo kaj Parizo por traserĉi la tie ekzistantajn arĥivojn. Ni ankoraŭ ne havas la artikolojn pri kelkaj landoj, sed ni forte esperas, ke la redaktaj laboroj de tiu verko estos finitaj la 1-an de novembro. Sed ĉar la komposto mem de tia granda verko daŭras pli ol du monatojn, ni tre certe malfruos ankaŭ pri la apero kaj ĝi estos en la manoj de niaj membroj nur en februaro de 1934. Sendepende de tio ni tamen jam prilaboras la venontjaran programon, sed ni petas vian paciencon rilate tiun ĉi libron. Ni estas certaj, ke ni rekompencos vian paciencon per vere valora verko.

IV. Eksiĝo el la societo.

Ni atentigas ĉi tie refoje, ke la membroj, kiuj ne plu deziras daŭrigi sian membrecon por 1934, kaj ankoraŭ ne anoncis tion, devas sendi sian ekxiĝdeklaron plej malfrue ĝis la 31. oktobro ĉijara.

V. Premio por membrovarbado.

Por helpi la membrojn en la varblaboro, ni decidis fari jenan aranĝon:

a) Bonvolu sendi sur aldonata karto, kune kun la elekto pri kvina libro la adresojn de amikoj, konatuloj pri kiuj vi scias, ke ili estas bonaj esperantistoj kaj ŝatas interesajn librojn. Samtempe vi garantias pri tio, ke la senditaj adresoj estas ĝustaj kaj niaj libroj, sendotaj specimene al ili, okaze de nebezono estos resendataj je nia kosto.

b) al tiuj adresoj ni sendas po unu el Hungara Antologio aŭ iu alia grava AEELA-libro, kun speciala akompana letero, petante ilin aliĝi aŭ se ili ne volas kaj ne povas fari tion, resendi la libron al ni, kiuokaze ni repagas al ili la kostojn de resendo.

c) por ĉiu nova membro, kies adreson vi sendis al ni, vi rajtas elekti libron el la listo, troviganta en la nuna numero de BG. por la valoro de 3.— sv. fr.

d) valoras nur adresoj, kiujn ni ĝis nun ne havas.

Ni forte kredas, ke vi eluzos la ankoraŭ estantan tempon por tiu ĉi jaro, kaj por faciligi tion, ni anoncas, ke

VI. La lasta dato de aliĝo por 1933

estos pro la prokrastiĝo de la Enciklopedio ne la 1-a de novembro, sed la 31-a de decembro 1933. Ni do petas vin, bonvolu nepre fari vian eblon, por ke en la venonta jaro ni povu plenumi la maksimuman laborplanon pri kio vi mem legos.

Ne forgesu, ke varblaboro por vi repagiĝas ne nur per la premio-libroj, sed ankaŭ per tio, ke ju pli da membroj ekzistos, des pli multe da libroj ni donos al vi por la sama kotizo.

VII. Pri la libroj de 1934-a jaro

ni parolis jam antaŭe. Ni devas diri, ke ni fidas en la estonto, ni fidas en via helpo kaj ni fidas en la prudento de la esperantistaro. Tial, laŭ la rezulto de la alvenintaj balotoj ni decidis doni en 1934

MINIMUME 10 LIBROJN KUN PRESKAŬ 2500 PAGOJ

por la sama kotizo. Tamen, ĉar la libroj plimultiĝis, mi devos iom plialtigi la sendkostojn, kiuj fariĝos 4.90 fr. kaj la bindkostojn eventualajn, kiuj fariĝos fr. 7.50.

Vi do ricevos la jenajn librojn, laŭ suba sinsekvo:

- 1) *Hekler*: Arthistorio, volumo I.
- 2) *Jelušič*: Cezaro
- 3) *Stonimski*: Mia vojaĝo en Sovetio
- 4) *Cehoslovaka Antologio*
- 5) romano de *Engholm*
- 6) romano de *Weinhengst*
- 7) romano de *Szilágyi*, se ĝi estos preta en ĝusta tempo aŭ anstataŭe alia originala romano aŭ tradukita samgranda
- 8) unu el la jenaj libroj: *Kalocsay* Lingvo Stilo Formo
Totsche De Paĝo al Paĝo
- 9) unu el la jenaj libroj:
Engholm: Homoj sur la Tero
Forge: Mr. Tot aĉetas mil okulojn
Szilágyi: Trans la Fabeloceano
- 10) unu el la libroj:
Kalocsay: Rimportretoj
Kalocsay Goethe: Romaj Elegioj
Baghy: Preter la Vivo

En la okazo, se laŭ cirkonstancoj de 1-a de septembro ni antaŭvidas, ke nia membraro por 1934 atingos 1500, ni sendos tute senpage al ĉiuj niaj membroj la duan volumon de la Arthistorio de Hekler.

Dependas do nur de vi, ĉu vi ricevos unu belan libron plian aŭ ne kaj ni forte esperas, ke vi konos vian devon al vi mem.

Cetere elekton el la tri lastaj libroj ni ekspedos tuj post la ricevo de la kotizo por 1934-a jaro.

Se ni aldonos, ke ĉiu AELA-ano rajtos aĉeti niajn eldonaĵojn de la venonta jaro per tre malalta punktv valoro, se ni aldonos, ke ni presos ankoraŭ almenaŭ ses verkojn, kiujn ni donos por la 40% de ilia vendoprezento por AELA-anoj, ni montris al vi favorojn tiom grandajn ke ni estas certaj pri via plua fidela aneco kaj pri via sindona laboro por varbi novajn membrojn. Ni menciis inter tiuj favorprezaj libroj venontjaraj kaj tre versaĵnaj

Aisberg: Nun mi jam komprenas radion, kun preskaŭ 300 ilustraĵoj

Lejzerowicz: El la Verda Biblio kaj Interparoloj kun Horaĉo Sereno

Sinclair Lewis: Dro Arrowsmith

Körmendi: Aventuro en Budapest

André Gide: Pastoral Simfonio

Stefan Zweig: Amok

Nussblatt: Rilatoj de Herzl kaj Bertha von Suttner.

Resume: Asocio de Esperantistaj Libro-Amikoj daŭrigos sian laboron ankaŭ en la jaro 1934 kun sama fervoro, kun sama entuziasmo kiel antaŭe, por nia literaturo. Aliĝi al ĝi kaj resti en ĝi estas la devo al si mem de ĉiu inteligenta esperantisto.

Elekteblaj libroj anstataŭ *Jean Forge: Febro*

VERKOJ DE JULIO BAGHY:

Dancu Marienetoj, noveloj tolb. 5.40, broŝ. 3.40, Migranta Plume noveloj tolb. 4.60, broŝ. 2.70, Viktimoj, romano tolb. 7.40, duont. 5.60, broŝ. 5.—, Hura! romano tolb. 10.—, duont. 8.40, broŝ. 7.40, Preter la vivo, poemaro tolb. 3.—, broŝ. 2.—, Pilgrimo, poemaro tolb. 3.—, broŝ. 1.80

VERKOJ DE KOLOMANO KALOCSAY:

Lingvo, Stilo, Formo tolb. 4.90, broŝ. 3.—, Malkara eldono bind. 2.50 broŝ. 1.50, Streĉita Kordo tolb. 5.80 broŝ. 4.—, Rimportretoj tolb. 4.60 broŝ. 3.—, Eterna Bukedo, Internacia poemantologio, 352 paĝoj Duonlede bindita 11.30, Madách: Tragedio de l' Homo luksa 5.50, simpla 4.—, Petöfi: Johano la brava bind. 3.— broŝ. 1.50, Goethe: Romaj elegioj La Taglibro, silkebind. 5.—, bind. 3.—, broŝ. 2.—, Hungara Antologio bind. 14.— broŝ. 12.—, K. Kalocsay—G. Waringhien: Kiel fariĝi poeto aŭ Parnasa Gvidlibro bind. 5.— broŝ. 3.60.

ALIAJ VERKISTOJ:

J. Forge: Mr. Tot aĉetas mil okulojn — Romano bind. 5.80 broŝ. 4.—, Francisko Szilágyi: Poemaro el Hungarlando bind. 2.50 broŝ. 1.50, Francisko Szilágyi: Trans la Fabeloceanon bind. 5.— broŝ. 3.—, Szilágyi: La Simpla Esperanto (gram. por hung.) broŝ. 1.35, Teodor Schwartz: Modernaj Robinzonoj broŝ. 1.50, La Pentroarto en la malnova Hungarujo, kun 96 ilustraĵoj duonlede bindita 15.50, L. Totsche: De Paĝo al Paĝo bind. 5.— broŝ. 2.50, Engholm: Homoj sur la Tero bind. 5.— broŝ. 3.60, Kenelm Robinson: Homarisma Laboro broŝ. 0.60, I. Sirjany: Peko de Kain broŝ. 1.—, Hungara Slosilo 0.18. *Prezoj en sviaj frankoj*